

הוד והדר לפניו, עז וחדוה במקומו:

אומרים בכל בוקר ב'הודו':

ספרו בגוים את כבודו, בכל העמים נפלאותיו:

כי גדול ד' ומהלל מאד ונורא הוא על כל אלהים:

כי כל אלהי העמים אלילים. וד' שמים עשה:

הוד והדר לפניו, עז וחדוה במקומו:

מזכירים גדלו, הודו והדרו. וכעין זה במזמור ק"ד "ברכי נפשי" שאומרים בר"ח:

ברכי נפשי את ד' - ד' אלקי גדלת מאד, הוד והדר לבשת:

שאלה א: מה פירוש הדבר שהשי"ת לבש עוז והדר?

הדר"ק מסביר שתוכן מזמור ק"ד הוא ספור מעשה בראשית (עיין במזמור), ושהכל עשה השי"ת בחכמה לתיקון הבריאות. הדר"ק מסביר את הפסוק עם משל: למלך שהיו שלא הכירו אותו, ועל ידי שלבש לבוש מלכות כולם ידעו שהוא המלך - "אמר גדלת מאד, ממעשיך אנו מבינים ומכירים כי גדלת מאד. הוד והדר לבשת, כשבראת הגלגלים תחילה והם כמו לבוש הדר לך, ומהדרתם יכיר אדם (בטבעו) עוצם הדרך וכבודך כי רב - כמו הלוּבש לבוש מלכות שיכיר האדם שאינו יודעו ממלבושו כי הוא מלך"

הגלגלים הם צבא השמים, הכוכבים על מסלוליהם, הם הלוּבש המודיעים כבוד המלך. נעיין מעט במה מדובר. "הכוכב" המרכזי בחיים שלנו הוא השמש - הרוחב שלו פי 910 פעמים רוחב כדור הארץ. השמש עם כוכבי הלכת סביבו (כולל כדור הארץ) הם חלק מקבוצת הכוכבים הנקראת שביל החלב. בשביל הזהב משערים שיש בין 100 מיליארד ל-400 מיליארד כוכבים הדומים לשמש (!) $400 \cdot 10^{10} \cdot 10^{30}$ (100'000'000'000) ושיש עוד בין 100 מיליארד ל-500 מיליארד קבוצות דומות. סך הכל לא פחות מ 10^{22} (עם 22 פעמים 0) כוכבים כעין השמש! זהו הלוּבש שהקב"ה ברא ויצר ולבש כדי שנוכל להתבונן על אפס קצה גדלו על שהוא "גדל מאוד", ועל מהודו והדרו.

זה מה שאנחנו אומרים בכל יום ב'הודו' - שלעתיד לבוא יספרו בגוים את כבודו בכל העמים נפלאותיו - כי גדול ד' ומהלל מאד... כי ד' שמים עשה. הוד והדר לפניו, לבוש הוד והדר של מאות מיליארדי כוכבים שלבש להודיע מלכותו.

הוא אשר דוד המלך אומר (מזמור יט) "למנצח מזמור לדוד: השמים מספרים כבוד ק-ל, ומעשה ידיו מגיד הרקיע:

שאלה ב: מה ההמשך ב'הודו' "עז וחדוה במקומו"?

שאלה ג: במזמור יט לאחר שדוד המלך מספר על כבוד שמים העולה מצבא השמים ובפרט מהשמש, הוא עובר לשבח התורה. מה הקשר בין שני חלקי המזמור?

תרגום רס"ג

השמים מספרים כבוד ק-ל ומעשה ידיו מגיד הרקיע:

השמים מורים על כבוד הק-ל הגלגלים מודיעים מעשי ידיו המסודרים

.....

.....

תורת ד' תמימה משיבת נפש עדות ד' נאמנה מחכימת פתי:

וכולם יחד מוכיחים כי תורת ד' תמימה...

פירוש רס"ג

עשה הנביא מה שיש בחזונו הראשון של מזמור זה הוכחה על מה שיש בחזונו השני.

המשכיל כאשר יאמנם אללו שיש למציאות מחדש, יאמנם לו כן שדצניו אמנם וסורמו אור ושאר כל האמור בענין.

ראב"ע

אמר רב סעדיה הגאון כי מחסר מלת יאמר כי השמש יאמר תורת השם חמימה ולפי דעתי שהזכיר עד כה אין יוכל המשכיל למצוא עדות על האלקות ולהכיר מעשיו, ואמר דוד גם יש עד אחר נכבד ממנו ויותר נאמן והיא תורת השם ועדומיו ופיקודיו ומלכותו ויראתו ומשפטיו...
והזכיר משיבת נפש כי התורה חסיר הספק מן הנפש.... ועדות הדברים העתיקים מפי המעידים שראו נענייהם. ונעבור שלא יוכל אדם לדעתם מדרך הראיות אמר מחרימת פני ואמר שנאמנים הם ואינם כזב אף על פי שאינם יודעים אותם חכמי לב. ואמר על התורה חמימה כי אין צריך לעדות עד אחר עמה:

רד"ק

מה שממך ענין התורה לענין השמש, רצה לומר, כמו שהשמים והגלגלים מעידים ומספרים על כבוד הקל ועל חכמתו, כן התורה והמלות אשר צוה לעמו ישראל מעידות על חכמתו ועל ישרו, כמו שאמר (דברים ד, ח) אשר לו חקים ומשפטים נדיקים ככל התורה הזאת.
ועוד אמר, כמו שהשמים והשמש מועילים לעולם ובהם העולם עומד, כן התורה, שהיא חמימה והיא משיבת נפש וקיום הנפש זה כמו שקיום העולם בשמש, כי הנפש בגוף כמו הגר בארץ נכריה שאין לו עוזרים וקוממים, כי עוזרי הגוף רבים רודפים אחר המאורה והיא כימיהה ושבויה ביניהם.

תשובה על שאלה ב: מה ההמשך ב"הודו" "עוז וחדוה במקומו"
על פי הנ"ל נוכל להסביר שהכוונה בעוז לתורה כהא דמזמור כט: ד' עז לעמו יתן... שתרגום יונתן ד' אורייתא לעמיה יהב ד' יברך ית עמיה בשלם: וברד"ק שם אין עוז אלא תורה שנא' או יחזק במעוזי (ישעיה כז ה) שהיא משמחי לב - וכמו שרוד הזכיר שני הדברים המעידים עליו ית' וכו' במזמור יט כך לעתיד לבוא יכירום כל העולם.